146240 ـ اگر فرزندان با مادرشان زندگی می‌کنند، لازم است پدر زکات فطرشان را بدهد؟

سوال

در صورتی که فرزندان با مادرشان زندگی می‌کنند، آیا واجب است پدر زکات فطر آن‌ها را ادا کند؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

زکات فطر یکی از عبادات است که واجب است شخص مسلمان خودش یا از طریق وکیلش آن را ادا کند. مراجعه کنید به پاسخ سوال شماره‌ی (99353).

بر این اساس لازم نیست که شخص زکاتِ فطر همسر یا والدینش را پرداخت کند، اما در مورد فرزندان: اگر فرزندان وی عاقل و بالغ هستند، باز لازم نیست زکات آنان را بدهد و تفاوتی ندارد آنان غنی یا فقیرند. اما اگر بالغ نیستند در صورتی که مالی داشته باشند از مال آنان زکات فطر ادا می‌شود و اگر مالی ندارند، زکات فطر بر عهده‌ی پدرشان است حتی اگر تحت سرپرستی مادرشان باشند.

امام نووی ـ رحمه الله ـ می‌گوید: اگر کودک مالی ندارد، فطریه‌اش بر عهده‌ی پدر اوست و بر اساس اجماع پدر باید زکات فطرش را بدهد. این اجماع را ابن منذر و دیگران نقل کرده‌اند. اما اگر کودک مالی دارد فطریه‌اش هم از همان مال است. این قول ابوحنیفه و احمد و اسحاق و ابوثور است المجموع (۶/ ۱۰۸).

وی همچنین گفته است: پس اگر کودک از نظر مالی توانا بود نفقه و فطریه از مالش پرداخت می‌شود و بر عهده‌ی پدرش و پدربزرگش نیست. این رای ابوحنیفه و محمد شیبانی و احمد و اسحاق است. ابن منذر از برخی علما نقل کرده که گفته‌اند: بر عهده‌ی پدر است و اگر از مال کودک بدهد گناهکار است و باید عوض آن را بدهد (۶/ ۷۷).

بنابراین، زکات کودکان خردسال بر پدر واجب است و تفاوتی ندارد این کودکان تحت سرپرستی مادرشان یا دیگری باشند، زیرا در صورتی که خودشان مالی نداشته باشند، نفقه و خرجی آنان بر عهده‌ی پدر است، و همینطور زکات فطر.

ابن منذر ـ رحمه الله ـ می‌گوید: همه‌ی علمایی که می‌دانیم بر این اجماع کرده‌اند که خرجی فرزندان خردسالی که مالی ندارند

بر عهده‌ی شخص است المغنی (۸/ ۱۶۹).

والله اعلم